

Asikkalan kunta
kirjaamo@asikkala.fi

Viite: Lausuntopyyntö 10.10.2024

Asia: Asemakaavan muutos Aionraitti valmisteluvaiheen aineisto, Asikkala

Asemakaavatyön tavoitteena on mahdollistaa noin 1,01 ha:n laajuiselle suunnittelualueelle lisää pientaloasutusta. Aionraitin asemakaavan muutosalue sijaitsee Asikkalan kunnan Hillilän kylässä, Vääksyn vanhan keskustan lounaispuolella. Kaksiosainen suunnittelualue sijaitsee Vesijärven rannalla. Pohjoisessa se rajautuu Aionraittiin ja Ahtolantiehen, valtatie VT24 rinnakkaisväyliin. Lännessä ja idässä alue rajautuu pientalokortteleihin.

Asemakaavan muutoksella voimassa olevan asemakaavan mukainen AO-korttelialue (kortteli 47) sekä hakijan tilaan kuuluvat puistoalueet (VP) muutetaan yhdeksi erillispientalojen korttelialueeksi (AO), tai vaihtoehtoisesti asuinpientalojen korttelialueeksi (AP). Tiloihin kuuluvat katu- ja vesialueet on rajattu asemakaavanmuutoksen ulkopuolelle. Suunnittelualue on noin 1,01 ha. Muutoksen jälkeen kortteli 47 rajautuu välittömästi kortteliin 48 omana korttelinaan. Asemakaavan muutosalue on kaksiosainen, osien sijaitessa eri kortteleissa.

Aloitusvaiheen neuvottelua ei ole pidetty.

Lahten museot/Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu pyydettyinä valmisteluvaiheen aineistosta (19.8.2024 päivätty kaavaselostus, 20.8.2024 päivätty havainnekuva ja karttaluonnokset sekä 22.8.2024 päivitetty OAS; arkkitehti Päivi Airas) seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualueelta ei tunneta muinaismuistolain (295/1963) suojaamia kiinteitä muinaisjäänneksiä. Siltä ei ole myöskään tehty ilmoituksia irtolöydöistä. Toisaalta viimeksi se on ollut osa arkeologisen inventoinnin kohdealuetta vuonna 2004 suoritettussa Asikkalan kuntainventoinnissa (*A. Kehusmaa 2004: Asikkalan arkeologinen inventointi*) ja on varsin todennäköistä, ettei aluetta ole koskaan arkeologin toimesta tarkastettu. Tiedot alueen muinaisjäänneksistä ovat siten vanhentuneet ja ne tulisi päivittää. Suunnittelualue on pienialainen, osin rakennettu ja topografialtaan osittain varsin voimakaspiirteinen. Sen sijainti Vesijärven rannalla, lähellä Vääksynjokea tekee siitä kuitenkin potentiaalisen esihistoriallisten ja historiallisten kohteiden osalta. Edellä esitetyn perusteella museo edellyttää suunnittelualueen muinaisjäänneiden tietojen ajantasaistamista osana käynnissä olevaa

kaavaprosessia. Koska kyse on pienialaisesta, nopeasti tarkastettavasta kohteesta, museo voi suorittaa tarkastuksen/inventoinnin pyynnöstä virkatyönään keväällä/alkukesästä 2025.

Muinaisjäännösinventoinnin voi tilata myös haluamaltaan arkeologian toimijalta. Lista arkeologian alan konsulteista löytyy Museoviraston internetsivuilta (kohta: *Arkeologisten kenttätöiden tilaaminen*). Inventoinnin on täytettävä Museoviraston määrittämät laatuvaatimukset kenttätöiden, dokumentoinnin kuin raportoinninkin osalta. Raportti suoritetusta inventoinnista on lähetettävä alueelliselle vastuumuseolle arvioitavaksi.

Rakennettu kulttuuriperintö ja maisema

Suunnittelualue sijaitsee maakunnallisesti arvokkaassa rakennetussa kulttuuriympäristössä kohdenimellä *"Vääksyn kanava ympäristöineen"* (MARY 2024). Inventointikortin mukaan kanavan lähiympäristöön muodostui huvila-asutusta 1800-luvun lopulta lähtien. Lahti-Jämsä maantien eteläpuolella sijaitseva täysihoitolana ja postitoimistona toiminut jugendtyylinen Ahtola on rakennettu 1910. Sen länsipuolella sijaitsee entinen ruotusotamiehen torppa Piha-Ahtola. Molemmat rakennukset manitetaan inventoinnin avainkohteina. Rakennukset sijaitsevat suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä, ja niiden tiedot tulee lisätä kaavaselostukseen.

Päijät-Hämeen maakuntakaavaan (2014) merkittävä kulttuuriympäristöalueita koskeva suunnittelumääräys: *"Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, kehittämisessä ja hyödyntämisessä on vaalittava alueen keskeisiä erityispiirteitä ja omaleimaisuutta sekä huomioitava kokonaisuuden kannalta merkittävien maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilyminen."*

Vääksyn osayleiskaavassa suunnittelualueella on merkintä sk-2/1. Kaavamääräyksen mukaan kyseessä on *"kyläkuvallisesti arvokas alue. Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, Vääksyn kanava ympäristöineen ja Honkaniemi III."*

Suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö *"Vääksyn kanava"* (RKY 2009). Kaavaselostusta tulee täydentää edellä mainittujen, kulttuuriympäristöä koskevien tietojen osalta.

Kaavaselostuksen mukaan kaava-alueella ei sijaitse tunnistettuja kulttuuriperintökohteita. Suunnittelualueen ainoa asuinrakennus sijaitsee korttelissa 47 aivan Vesijärven rannassa. Rakennuksen vanhin osa on hirsirunkoinen asuinmökki, peräisin oletettavasti vuodelta 1905. Rakennusta on laajennettu ja korotettu eri vuosikymmeninä. Pihapiiriin kuuluvat myös rantasauna, venevaja sekä ylemmällä tasanteella autotalli-talusrakennus ja maakellari. Korttelissa 48, tontilla 2 sijaitsee saunallinen kesämökki. Suunnittelualueen ja lähialueen arvot huomioiden kaavaprosessissa

tulee laatia kulttuuriympäristöselvitys, joka kattaa suunnittelualueen ja lähiympäristön rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman arvot. Selvitykseen tulee kuvata suunnittelualueen ja lähialueen rakennuskanta tarkemmin sanallisesti ja valokuvaamalla. Lisäksi alueen tiettävästi vanhimpien rakennusten osalta tulee olla inventointi, minkä perusteella voidaan määrittää rakennusten mahdollinen suojelun tarve ja kohdentuminen.

Kaavaselostuksessa todetaan, ettei kaavan toteutumisella ole suurta vaikutusta kulttuuriperintöön tai maisemaan. Ottaen huomioon suunnittelualueen ja lähialueen tunnustetut arvot, tulee vaikutusten arviointia täydentää, ja ulottaa arviointi myös suunnittelualuetta laajemmalle alueelle. Kaava-aineistossa on mukana yksi havainnekuva, jonka perusteella on vaikeaa hahmottaa rakentamisen kokonaisvaikutuksia. Kaavan jatkokehittelyssä tulee laatia riittävät selvitykset ja havainnekuvat rakennettuun kulttuuriympäristöön sekä lähi- että kaukomaisemaan kohdistuvista vaikutuksista.

Kaavakartta on puutteellinen merkintöjen ja määräysten osalta, ja sitä tulee siltä osin täydentää.

Laadittaessa kaavaselostusta on lähteenä käytetty vuonna 1998 laadittua Asikkalan kulttuuriympäristöohjelmaa (Annu Tulonen). Museo huomauttaa, että Asikkalan osalta on käytettävissä myös uudempia inventointeja, kuten Vääksyn kulttuuriympäristöohjelma (2017) ja Päijät-Hämeen kulttuuriympäristöselvitys (MARY2024).

Lahten museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö	Liisa Koskelainen
arkeologi	Esko Tikkala
rakennustutkija	Satu Taivaskallio

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus